

Грищенко В.М.,

Яблоновська-Грищенко Є.Д.

Канівський природний заповідник, Навчально-науковий центр "Інститут біології та медицини",
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Шевченка, 108, м. Канів, Черкаська обл., 19003, Україна;
aetos2@ukr.net

НОВІ ДАНІ ПРО ЗНАХІДКИ РІДКІСНИХ ВИДІВ ПТАХІВ У РАЙОНІ КАНІВСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА

На території колишнього Канівського району Черкаської області, передусім у Канівському заповіднику та його околицях, з середини ХХ ст. зареєстровано 50 видів птахів, занесених до III видання Червоної книги України (2009). Коротка узагальнена інформація про них наведена в попередніх публікаціях (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2018а; Грищенко, 2020). Зі списку видів, включених до IV видання, додається ще три.

Червоноший норець (*Podiceps auritus*). Рідкісний пролітний вид. Зустрічається під час міграцій на Канівському водосховищі, рідше – на Дніпрі.

Сірощокий норець (*Podiceps grisegena*). Нечисленний пролітний вид. У минулому гніздився в околицях Канівського заповідника, відмічались виводки (Горошко и др., 1989). Під час міграцій зустрічається нерегулярно і в невеликій кількості, в основному на Канівському водосховищі.

Великий грицик (*Limosa limosa*). Ще недавно гніздився в околицях Канівського заповідника – на островці з лучною рослинністю біля с. Келеберда. У травні 1987 р. одним із авторів тут було знайдено 4 кладки. Зараз зустрічається лише під час міграцій. Грицики тримаються на луках і мілководді та прибережних косах Дніпра. У серпні – вересні чималі зграї можна зустріти на заповідних островах Круглик і Шелестів. Чисельність грициків тут часто досягає кількох десятків особин (Грищенко, 2006; табл. 1, 2).

У 2018-2021 рр. ми продовжували дослідження птахів у районі Канівського природного заповідника. Спостереження проводилися протягом усього року в заповіднику та на навколишній території, обмеженій селами Озериче – Ліпляве – Келеберда – Прохорівка – Сушки – Хрещатик – Софіївка – Межиріч – Степанці – Литвинець – Бобриця нинішнього Черкаського району Черкаської області.

Загалом виявлено 29 видів птахів, занесених до III видання Червоної книги України (2009), і 32 – зі списку IV видання. Із них 6 – гнізяться, 22 – пролітні,

4 – залітні. 9 видів зустрічаються на зимівлі, з них 5 зимують регулярно. 1 вид за період спостережень був зареєстрований у районі досліджень вперше.

Наводимо коротку узагальнену інформацію про зареєстрованих видах. Дані про конкретні спостереження (окрім видів, які зустрічаються часто) подані в таблиці 1. У таблиці 2 наводяться дані про зустрічі трьох згаданих вище нових видів із Червоної книги України у 2009-2017 рр. як доповнення до попередньої публікації (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2018а).

Червоноший норець. Спостерігався лише раз на Канівському водосховищі під час осінньої міграції.

Сірощокий норець. Поодинокі птахи та невеликі зграї зрідка зустрічалися під час міграцій, частіше восени.

Чорний лелека (*Ciconia nigra*). Пролітний вид. Поодинокі чорні лелеки та невеликі зграї зрідка зустрічалися під час міграцій. Спостереження у травні можуть бути зустрічами літуючих птахів.

Малий лебідь (*Cygnus bewickii*). Рідкісний пролітний і зимуючий вид. Відмічений лише раз у листопаді 2021 р.

Огар (*Tadorna ferruginea*). Залітний вид. Вперше на Канівщині виявлений восени 2019 р. З першої декади жовтня самець тримався у скупченні крижнів (*Anas platyrhynchos*) на Дніпрі біля Канева. Протягом перших місяців 2020 р. цей птах неодноразово спостерігався разом із крижнями в різних місцях на Дніпрі – від Канева до о-ва Шелестів. Огар успішно перезимував. Останній раз він відмічений 29.04.2020 р. Птах тримався разом із крижнями та свищами (*Anas penelope*) на косі біля о-ва Шелестів.

Нерозень (*Anas strepera*). Пролітний вид, відмічався під час весняних та осінніх міграцій. Восени невеликі групи нерознів регулярно зустрічаються у скупченнях крижнів, свищів та інших качок на Дніпрі.

Червонодзьоба чернь (*Netta rufina*). Залітний вид, дві зустрічі за чотири роки.

Гоголь (*Bucephala clangula*). Пролітний і зимуючий вид. Зграї та поодинокі птахи регулярно зустрічалися під час міграцій на Дніпрі та Канівському водосховищі. На зимівлі – один із основних видів (Грищенко и др., 2013; Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2017б). За сильних морозів на Дніпрі нижче Канівської ГЕС може збиратися до 1,5-1.6 тис. гоголів.

Середній крохаль (*Mergus serrator*). Пролітний та зрідка зимуючий вид. Найчастіше зустрічався під час осінньої міграції.

Скопа (*Pandion haliaetus*). Пролітний вид. Поодинокі птахи регулярно зустрічалися під час міграцій, частіше восени.

Чорний шуліка (*Milvus migrans*). Гніздовий перелітний вид. На ділянці Дніпра від Канівської ГЕС до гирла Росі гніздяться 2-3 пари. Під час міграцій шуліки зустрічаються поодинокі або невеликими групами.

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Гніздовий, перелітний, зимуючий вид. В околицях Канева гніздяться 6-8 пар, з них 3 – в Канівському заповіднику. Ділянка Дніпра нижче Канівської ГЕС – одне з найбільш важливих місць зимівлі орланів в Україні (Grishchenko, 2017). Максимальна кількість їх на зимівлі за всі роки спостережень зареєстрована 22.01.2021 р. – 36 птахів. Значні скупчення орланів можуть утворюватися на початку весняної міграції. Найбільше їх бачили 26.02.2021 р. – 52 особини на маршруті від Канівської ГЕС до о-ва Просеред (12,5 км).

Беркут (*Aquila chrysaetos*). Рідкісний пролітний вид. Відмічений двічі під час міграцій.

Малий підорлик (*Aquila pomarina*). Рідкісний пролітний вид. Поодинокі птахи кілька разів зустрічалися під час міграцій.

Орел-карлик (*Hieraetus pennatus*). Рідкісний пролітний вид, іноді зустрічається і влітку. Спостерігався лише раз – 5-6.06.2020 р. птах темної морфи шукав здобич на березі Дніпра біля Канівського заповідника.

Зміїд (*Circaetus gallicus*). Пролітний вид. Відмічався під час весняної міграції.

Польовий лунь (*Circus cyaneus*). Пролітний та зимуючий вид. Під час міграцій поодинокі птахи та невеликі групи регулярно зустрічалися в долинах Дніпра та Росі, рідше – в інших місцях. Частіше реєструється восени. На зимівлі зрідка відмічаються поодинокі особини.

Лучний лунь (*Circus pygargus*). Пролітний вид. Поодинокі птахи зустрічалися під час міграцій.

Білоголовий сип (*Gyps fulvus*). Залітний вид. Один раз відмічений молодий птах.

Сапсан (*Falco peregrinus*). Пролітний і зимуючий вид. Зрідка зустрічалися поодинокі птахи.

Срий журавель (*Grus grus*). Пролітний вид.

Раніше поодинокі пари гніздилися в заболочених вільхових лісах між селами Михайлівка, Хрещатик і Станіславчик (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2018а; Грищенко, 2020). Останнім часом через тривалу сильну посуху ці болота висохли. У квітні 2018 р. двох журавлів кілька разів зустрічали на луках у долині Росі. Зараз ці луки розорані. Пролітні зграї журавлів іноді можуть зупинятися для відпочинку та годівлі на полях.

Великий зуйок (*Charadrius hiaticula*). Пролітний вид, частіше зустрічається під час осінньої міграції. Тримається разом з іншими куликами на піщаних косах Дніпра.

Кулик-сорока (*Haematopus ostralegus*). Гніздовий перелітний вид. На ділянці Дніпра від Канівської ГЕС до гирла Росі гніздяться 3-5 пар. Під час міграцій поодинокі птахи та невеликі групи зустрічаються на косах Дніпра і на берегах Канівського водосховища.

Кулик-довгоніг (*Himantopus himantopus*). Залітний вид. 4 птахи над Дніпром спостерігалися 11.07.2018 р.

Великий кроншнеп (*Numenius arquata*). Пролітний вид. Поодинокі птахи й невеликі зграї регулярно зустрічалися під час міграцій, частіше восени.

Середній кроншнеп (*Numenius phaeopus*). Рідкісний пролітний вид. Відмічений лише раз – 2 птахи 26.04.2021 р.

Великий грицик (*Limosa limosa*). Досить звичайний пролітний вид. Частіше зустрічався восени. У серпні – вересні на дніпровських косах постійно трималися зграї грициків, які зазвичай налічували кілька десятків особин. Іноді утворювалися скупчення до сотні птахів.

Каспійський крячок (*Hydroprogne caspia*). Пролітний вид. Поодинокі птахи двічі реєструвалися у серпні на Дніпрі.

Малий крячок (*Sterna albifrons*). Гніздовий перелітний вид. Щороку гніздиться 1-2 колоніями разом із річковими крячками (*Sterna hirundo*) на хвилерізі біля Канівської ГЕС. Чисельність в останні роки зросла до 50-60 пар. У 2018 р. ще одна колонія з'явилася на забетонованому схилі "набережної" біля дороги вздовж берега водосховища. 10-15 пар гніздилися там і в наступні роки, але гніздування кожного разу було неуспішним.

Голуб-синяк (*Columba oenas*). Гніздовий, перелітний, зимуючий вид. У районі досліджень є велике гніздове поселення на електроніні, яке розтягнулося вже на 16 км від околиці Канева до с. Межиріч. Голуби гніздяться в порожнинах на верхівках стовпів ЛЕП (Грищенко, Яблоновська-

Грищенко, 2016, 2019). У 2018 р. тут гніздилися 48 пар, у 2021 р. чисельність синяків досягла 62 пар. За теплої погоди голуби тримаються тут і у грудні – січні. При посиленні морозів та сильних снігопадах на короткий час відлітають південніше. Весною синяки прилітають дуже рано – вже в першій половині лютого.

Сиворакша (*Coracias garrulus*). Раніше гніздилася в околицях Канева (Грищенко та ін., 2012). Останнім часом це лише рідкісний пролітний вид. За 4 роки спостерігали лише раз.

Сірий сорокопуд (*Lanius excubitor*). Осілий вид. Вперше виявлений на гніздуванні в околицях

Канева у 2017 р. – на луках лівого берега Дніпра біля с. Келеберда (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2017а). У 2018 р. пара зайняла ту ж гніздову ділянку і з'явилася ще одна неподалік. У 2019 р. виявлені вже 4 гніздові пари, які успішно вивели пташенят: дві – на луках біля с. Келеберда (птахи займали ті ж гніздові ділянки), одна – біля обвідного каналу на лівому березі Дніпра поблизу Канева і ще одна – в долині Росі біля с. Хутір-Хмільна. У 2020-2021 рр. гніздилися 3 пари. В осінньо-зимовий період поодинокі сорокопуди постійно зустрічаються на узліссях, у заплавах рік, лісосмугах біля доріг та серед полів.

Таблиця 1. Знахідки птахів, занесених до Червоної книги України, в Канівському природному заповіднику та його околицях у 2018-2021 рр.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Podiceps auritus</i>	Канівське водосховище неподалік від Канева	49.792	31.501	2020-10-16	1 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Podiceps grisegena</i>	Канівське водосховище біля Канева	49.775	31.479	2018-04-07	1 ос.	--/--
--/--	Дніпро біля Канева	49.745	31.502	2018-10-13	1 ос.	--/--
--/--	Дніпро біля с. Пекарі	49.695	31.582	2018-10-21	5 ос.	Грищенко В.М.
<i>Ciconia nigra</i>	м. Канів	49.747	31.475	2019-03-29	1 птах пролетів на північ над містом	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/--	Садиба Канівського заповідника	49.726	31.533	2020-05-28	1 птах високо в небі	--/--
--/--	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.667	31.548	2021-05-04	1 птах високо в небі	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/--	Садиба Канівського заповідника	49.726	31.533	2021-05-10	1 птах пролетів вниз по течії Дніпра	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/--	Стариця Криве Озеро на лівому березі Дніпра	49.749	31.519	2021-08-12	7 ос. пролетіли на північний схід	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/--	Тарасова гора	49.7324	31.5117	2021-08-23	1 ос. над могилою Т.Г. Шевченка	Олійник О.*
<i>Cygnus bewickii</i>	Обвідний канал на лівому березі Дніпра біля Канева	49.776	31.500	2021-11-17	3 ос. летіли з боку Дніпра в напрямку Канівського водосховища	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Південна частина Канівського водосховища неподалік від с. Ліпляве	49.820	31.520	2021-11-18	3 ос. неподалік від берега (скоріше за все, ті ж птахи)	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Tadorna ferruginea</i>	Дніпро біля Канева	49.746– 49.713	31.501– 31.562	2019-10-10 / 2020-04-29	Самець зимував разом із крижнями	--/
<i>Anas strepera</i>	Канівське водосховище біля Канівської ГЕС	49.769	31.454	2018-04-26	Самець плавав разом із двома самцями крижня	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Дніпро біля Канева	49.745	31.502	2018-10-06	9 нерознів у скупченні качок	--/
--/	--/	49.745	31.502	2018-10-13	2 нерозні разом із крижнями та свищами	--/
--/	Дніпро біля Канева	49.745	31.502	2018-11-07	Самець і самка у скупченні качок	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.714	31.562	2020-09-22 / 2020-10-24	2 ос. у скупченні качок	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Дніпро біля Канева	49.745	31.502	2020-10-22	5 ос. у скупченні качок	--/
--/	--/	49.745	31.502	2020-11-23	8 ос. у скупченні качок	--/
<i>Netta rufina</i>	--/	49.745	31.502	2018-11-20	Самець і самка у скупченні качок	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Дніпро біля Канівської ГЕС	49.766	31.481	2021-03-13	2 самки	Грищенко В.М.
<i>Mergus serrator</i>	Дніпро біля Канева	49.7667	31.4798	2018-03-24	Самка	Ралдугіна О.І.**
--/	--/	49.746	31.501	2018-10-21	Дві самки у скупченні качок	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Лиманний рибгосп на Канівському водосховищі	49.8291	31.5618	2019-10-27	4 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Дніпро біля о-ва Шелестів	49.712	31.560	2019-10-29	12 ос. на руслі Дніпра	--/
--/	Дніпро біля о-ва Просеред	49.674	31.607	2019-10-29	Дві зграї з 40 і 11 птахів пролетіли вниз по течії Дніпра	--/
--/	Канівське водосховище біля Канівської ГЕС	49.769	31.454	2020-04-09	Самка	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.714	31.562	2020-10-13	2 самки у скупченні качок	--/
--/	Дніпро біля Канева	49.746	31.501	2020-10-22	2 молоді птахи у скупченні качок	--/
--/	Дніпро біля Канівського заповідника	49.724	31.542	2021-01-26	Самець пролетів вниз по течії	Борисенко М.М.***
--/	Південна частина Канівського водосховища	49.818	31.522	2021-10-12	3 ос. у зграї гоголів	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Bucephala clangula</i>	Дніпро від Канівської ГЕС до о-ва Просеред	49.766–49.668	31.472–31.616	2018-02-06	790 ос. на маршруті	--/
--/	--/	49.766–49.668	31.472–31.616	2019-01-09	1500 ос. на маршруті	--/
--/	Дніпро від Канівської ГЕС до гирла Росі	49.766–49.647	31.472–31.628	2021-01-22	1600 ос. на маршруті	--/
<i>Pandion haliaetus</i>	с. Межиріч	49.631	31.427	2018-04-01	1 ос. пролетіла над селом	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Луки лівого берега Дніпра біля с. Келеберда	49.753	31.532	2018-08-28	1 ос.	--/
--/	Коса біля о-ва Шелестів	49.7108	31.5655	2018-09-12	1 ос.	--/
--/	Обвідний канал на лівому березі Дніпра	49.780	31.499	2019-04-18	1 ос. пролетіла на північ	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Дніпро біля о-ва Шелестів	49.702	31.575	2020-04-16	1 ос.	--/
--/	--/	49.711	31.562	2020-08-25	1 ос.	--/
--/	Долина Росі поблизу гирла	49.674	31.576	2020-09-22	1 ос.	Грищенко В.М.
--/	Дніпро біля о-ва Шелестів	49.698	31.585	2021-09-03	1 ос.	--/
--/	оз. Перевирись у долині Росі	49.6701	31.5593	2021-09-30	1 ос.	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Aquila chrysaetos</i>	Південна околиця Канева	49.735	31.511	2021-03-06	1 дорослий птах	--/
--/	Західніше с. Софіївка Черкаського району	49,5825	31.5323	2021-11-07	Пролітний птах, летів на південний захід над лісом	--/
<i>Aquila pomarina</i>	Луки на лівому березі Дніпра біля стариці Криве Озеро	49.755	31.513	2018-05-05	1 ос.	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля стариці Криве Озеро	49.755	31.513	2018-09-20	1 ос.	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятичній системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Південна околиця Канева	49.734	31.513	2020-09-25	1 ос. на захід	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.755	31.532	2021-10-02	1 ос. на південний захід	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Hieraaetus pennatus</i>	Берег Дніпра біля Канівського заповідника	49.729	31.524	2020-06-05/06	1 ос. темної морфи	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Circaetus gallicus</i>	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.672	31.545	2019-04-09	Пролітний птах кружляв над зораним полем	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.667	31.549	2019-05-02	2 птахи пролетіли на північ	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.7473	31.5349	2020-04-04	1 ос.	--/
--/	с. Хмільна	49.656	31.508	2021-05-04	Пролетів на північ над селом	--/
<i>Circus cyaneus</i>	Околиця с. Софіївка Черкаського району			2018-02-11	Самка чи молодий птах	Ралдугіна О.І.****
--/	Поле озимини біля с. Хутір-Хмільна	49.681	31.549	2018-11-08	Самець	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.667	31.549	2019-10-25	Самка	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Південна околиця Канева	49.736	31.508	2020-03-26	Самець	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.739	31.545	2020-03-30	Самка	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.744	31.541	2020-09-29	Молодий птах	--/
--/	Лиманний рибгосп на Канівському водосховищі	49.827	31.561	2020-10-05	Молодий птах	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.752– 49.736	31.528– 31.545	2020-10-05	Протягом 40 хвилин пролетіли 3 самці, 3 самки і 2 молоді птахи	--/
--/	Східна околиця с. Пекарі	49.699	31.565	2021-01-31	Самка	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.745	31.539	2021-10-02	Протягом години пролетіли на південь самець і дві самки (поодинці)	--/
--/	с. Михайлівка	49.647	31.535	2021-10-03	Самка пролетіла на південь над селом	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.745	31.539	2021-10-08	Протягом години пролетіли на південь 4 самки чи молоді птахи	--/
--/	Лівий берег Дніпра, стариця Криве Озеро	49.754	31.515	2021-10-21	Пролітний самець	--/
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.673	31.556	2021-10-22	2 самці й самка	--/
--/	--/	49.670	31.559	2021-10-26	Молодий самець	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Лівий берег Дніпра, стариця Криве Озеро	49.754	31.515	2021-10-31	Пролітна самка	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Circus pygargus</i>	Канівське водосховище біля Канівської ГЕС	49.767	31.445	2018-04-26	Самка	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Лівий берег Дніпра, стариця Криве Озеро	49.755	31.516	2019-04-25	Самка пролетіла на схід	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	--/	49.754	31.515	2020-04-17	Самець	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с.Келеберда	49.744	31.539	2020-09-01	Молодий птах	--/
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.668	31.541	2021-05-04	Самець над полем	Грищенко В.М.
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Дніпро від Канівської ГЕС до о-ва Просеред	49.766– 49.668	31.472– 31.616	2018-02-06	26 ос. на маршруті	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	--/	49.766– 49.668	31.472– 31.616	2019-01-09	17 ос. на маршруті	--/
--/	Лиманний рибгосп на Канівському водосховищі	49.832	31.571	2019-03-13	24 орлани кількома групами сиділи на кризі неподалік від великого скупчення пролітних качок	--/
--/	Дніпро від Канівської ГЕС до гирла Росі	49.766– 49.647	31.472– 31.628	2021-01-22	36 ос. на маршруті	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Дніпро від Канівської ГЕС до о-ва Просеред	49.766– 49.687	31.472– 31.594	2021-02-26	52 ос. на маршруті	--/
<i>Gyps fulvus</i>	Берег Дніпра біля Канівського заповідника	49.726	31.533	2021-09-02	Молодий птах пролетів вверх по течії Дніпра	Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Falco peregrinus</i>	Садиба Канівського заповідника	49.723	31.535	2019-11-23	1 ос.	--/
--/	Нагірна частина Канівського заповідника	49.723	31.479	2020-03-26	1 ос. над лісом	Петриченко О.Д.
--/	Дніпро біля Канівської ГЕС	49.7648	31.4803	2021-01-23/26	1 ос. на одній з опор старого мосту через Дніпро	Грищенко В.М.
<i>Grus grus</i>	Луки в долині Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.677	31.554	2018-04-01	2 ос.	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	--/	49.677	31.554	2018-04-03	2 ос.	--/
--/	--/	49.677	31.554	2018-04-15	2 ос.	--/
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.677	31.553	2019-03-26	8 ос. годувалися на полі	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
<i>Haematopus ostralegus</i>	Хвилеріз біля Канівської ГЕС	49.7733– 49.7671	31.4376– 31.4571	2018/2021	Щороку гніздяться 1–2 пари	--/
--/	о. Круглик Канівського заповідника	49.722	31.555	2018/2021	Пара гніздиться на повалених деревах у затопленому лісі	Грищенко В.М.
<i>Himantopus himantopus</i>	Дніпро біля Канівського заповідника	49.726	31.535	2018-07-11	4 ос. пролетіли вниз по Дніпру	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
<i>Numenius arquata</i>	Луки в долині Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.677	31.554	2018-04-03	2 ос.	--/
--/	Дніпро нижче Канева	49.723	31.542	2018-08-27	1 ос. над Дніпром	--/
--/	Дніпро біля с. Пекарі	49.702	31.569	2018-10-13	1 ос. над Дніпром	--/
--/	Дніпро біля Канівського заповідника	49.725	31.536	2020-08-21	1 ос. пролетів вниз по течії Дніпра	Грищенко В.М.
--/	Очисні споруди Канева на правому березі Дніпра	49.687	31.585	2020-08-23	1 ос. в польоті	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	оз. Раздвани в долині Росі	49.662	31.613	2020-08-23	1 ос. над озером	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.712	31.564	2020-10-06	2 ос. разом з іншими куликами	--/
--/	Дніпро біля о-ва Шелестів	49.699	31.579	2021-09-03	1 ос. над Дніпром	Грищенко В.М.
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.7399	31.5449	2021-10-02	3 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.711	31.565	2021-10-03	1 ос. разом з іншими куликами	--/
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.7399	31.5449	2021-10-08	3 ос.	--/
<i>Numenius phaeopus</i>	Хвилеріз біля Канівської ГЕС	49.7722	31.4464	2021-04-26	2 ос.	--/
<i>Limosa limosa</i>	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.753	31.531	2018-08-28	3 ос.	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2018-09-12	50 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2018-09-16 / 10-06	10-30 ос.	--/
--/	Коса вздовж правого берега Дніпра біля с. Пекарі	49.704	31.562	2019-08-16	58 ос.	Грищенко В.М.
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2018-09-16 / 10-06	10-30 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	--/	49.713	31.564	2019-08-22 / 09-20	2-60 ос.	--/
--/	Коса вздовж правого берега Дніпра біля с. Пекарі	49.704	31.562	2019-08-22	94 ос.	Грищенко В.М.
--/	--/	49.704	31.562	2019-08-27	42 ос.	--/
--/	Дніпро біля Канівського заповідника	49.718	31.552	2019-09-09	Згряя з 7 ос. пролетіла вниз по течії Дніпра	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2020-04-16	12 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Луки на лівому березі Дніпра біля с. Келеберда	49.745	31.5537	2020-09-01	6 ос. пролетіли над луками	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2020-09-03	18 ос.	--/
--/	Коса вздовж правого берега Дніпра біля с. Пекарі	49.703	31.564	2020-09-03	3 ос.	Грищенко В.М.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2020-09-08/14	30-50 ос.	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	--/	49.713	31.564	2021-08-07	80 ос.	--/
--/	Коса вздовж правого берега Дніпра біля с. Пекарі	49.699	31.568	2021-08-07	45 ос.	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2021-08-27	60 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2021-09-03	9 ос.	--/
--/	Коса вздовж правого берега Дніпра біля с. Пекарі	49.699	31.568	2021-09-03	23 ос.	--/
--/	Коса вздовж о-ва Собачого	49.730	31.537	2021-09-10	7 ос.	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2021-09-15/25	15-20 ос.	--/
<i>Hydroprogne caspia</i>	Дніпро біля Канева	49.729	31.531	2018-08-12	1 ос. над Дніпром	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Дніпро біля Канева	49.734	31.527	2018-08-28	1 ос. над Дніпром	--/
<i>Sterna albifrons</i>	Хвилеріз біля Канівської ГЕС	49.773–49.767	31.438–31.457	2018/2021	Щороку гніздяться до 50-60 пар	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Берег Канівського водосховища	49.7919	31.5105	2018/2021	Щороку гніздяться 10-15 пар на забетонованому схилі "набережної"	--/
<i>Columba oenas</i>	Від околиці Канева до с. Межиріч	49.7553–49.6387	31.4142–31.4334	2018/2021	Гніздове поселення на ЛЕП, чисельність зросла з 48 пар у 2018 р. до 62 пар у 2021 р.	--/
<i>Coracias garrulus</i>	Луки лівого берега Дніпра біля с. Келеберда	49.7535	31.5265	2019-08-30	1 ос.	--/
<i>Lanius excubitor</i>	--/	49.754	31.529	2018/2021	Гніздилася пара, гніздова ділянка трохи змістилася у порівнянні з 2017 р.	--/
--/	--/	49.748	31.541	2018/2021	Гніздилася пара	--/

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
--/	Обвідний канал на лівому березі Дніпра	49.778	31.502	2019	--/	--/
--/	Долина Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.671	31.559	2019/2021	--/	--/

* <https://www.facebook.com/groups/314374912088175/posts/1913052592220391/>

** <https://uabirds.org/v2photo.php?l=ru&s=045703560&n=1&si=ukr>

*** <https://www.facebook.com/groups/314374912088175/permalink/1761977653994553/>

**** <https://uabirds.org/v2photo.php?l=ru&s=045703498&n=1&si=ukr>

Таблиця 2. Знахідки червоношиюго та сірощокого норців і великого грицика в Канівському природному заповіднику та його околицях у 2009-2017 рр.

Вид	Місце знахідки	Координати у десятковій системі		Дата знахідки	Додаткова інформація	Авторство знахідки
		широта	довгота			
<i>Podiceps auritus</i>	Канівське водосховище неподалік від Канева	49.7935	31.5038	2015-10-22	Зграя з 6 птахів	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Лиманний рибгосп на Канівському водосховищі	49.8291	31.5618	2015-11-03	1 ос. разом з іншими норцями та качками	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Дніпро біля Канева	49.7475	31.4976	2017-10-16	4 ос. трималися біля скупчення качок	Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 20186
--/	Дніпро біля Канева	49.7475	31.4976	2017-10-25	1 ос. біля скупчення качок	--/
<i>Podiceps grisegena</i>	Канівське водосховище неподалік від Канева	49.7935	31.5038	2015-10-16	Зграя з 8 птахів	Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д.
--/	Канівське водосховище неподалік від Канева	49.7935	31.5038	2016-08-27	Поодинокий птах разом із групою з 3 великих норців	--/
--/	Канівське водосховище неподалік від Канева	49.7935	31.5038	2016-09-02	Зграя з 5 птахів	--/
--/	Канівське водосховище біля Канева	49.775	31.479	2017-03-09	1 ос.	--/
<i>Limosa limosa</i>	Лиманний рибгосп на Канівському водосховищі	49.8281	31.5598	2010-09-16	2 ос.	--/
--/	Мілководдя на лучному озері біля с. Келеберда	49.7529	31.5316	2012-08-29	30 ос.	--/
--/	Мілководдя на внутрішній затоці о-ва Круглик	49.722	31.556	2012-09-03	49 ос.	--/

--/	Мілководдя на лучному озері біля с. Келеберда	49.7529	31.5316	2012-09-18	3 ос.	--/
--/	Луки в долині Росі біля с. Хутір-Хмільна	49.676	31.555	2013-04-12	1 ос.	--/
--/	Коса біля о-ва Круглик навпроти с. Келеберда	49.7298	31.5589	2013-08-28	5 ос.	--/
--/	Мілководдя на лучному озері біля с. Келеберда	49.7529	31.5316	2013-09-13	14 ос.	--/
--/	Коса вздовж берега о-ва Шелестів	49.713	31.564	2016-09-08	48 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2016-09-12	60 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2017-08-31	58 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2017-09-12	30 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2017-09-21	20 ос.	--/
--/	--/	49.713	31.564	2017-09-27	20 ос.	--/

Використані джерела:

1. Горошко О.А., Грищенко В.Н., Згерская Л.П., Лопарев С.А., Петриченко Л.Ф., Ружиленко Н.С., Смогоржевский Л.А., Цвельх А.Н. Позвоночные животные Каневского заповедника. Флора и фауна заповедников СССР. М., 1989. 42 с.
2. Грищенко В.Н. Миграции куликов на Днепре в районе Каневского заповедника // Запов. справа в Україні. 2006. Т. 12, вип. 1. С. 56-63.
3. Грищенко В.М. Рідкісні птахи Канівщини. Канів, 2020. 52 с.
4. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Голуб-синяк *Columba oenas* на Канівщині. *Troglodytes*. 2016. Т. 7. С. 201-204.
5. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Гніздування сірого сорокопуда (*Lanius excubitor*) на Канівщині. Беркут. – 2017а. Т.26, вип. 1. С. 60-61.
6. Грищенко В.Н., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Новые данные по видовому составу и структуре населения водоплавающих и околоводных птиц, зимующих на Днепре в районе Каневской ГЭС. Беркут. 2017б. Т. 26, вип. 2. С. 77-82.
7. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Знахідки рідкісних видів птахів у районі Канівського природного заповідника у 2009-2017 рр. Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ. Київ, 2018а. Т.1. С. 210-219.
8. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Спостереження за рідкісними та маловивченими видами птахів у Середньому Придніпров'ї у 2016-2018 рр. Беркут. 2018б. Т. 27, вип. 1. С. 39-44.
9. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д. Знахідки поселень голуба-синяка (*Columba oenas*) на електролініях в Україні у 2009-2018 рр. Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ. Київ, 2019. Т.3. С. 99-101.
10. Грищенко В.М., Яблонівська-Грищенко Є.Д., Гаврилюк М.Н. Спостереження рідкісних та маловивчених видів птахів у Канівському заповіднику та його околицях у 2003-2012 рр. Запов. справа в Україні. 2012. Т.18, вип. 1-2. С. 61-66.
11. Грищенко В.Н., Яблонівська-Грищенко Є.Д., Гаврилюк М.Н. Видовой состав и структура населения водоплавающих и околоводных птиц, зимующих на Днепре в районе Каневской ГЭС. Беркут. 2013. Т. 22, вип. 1. С. 1-13.
12. Червона книга України. Тваринний світ / [Під ред. І. А. Акімова]. Київ: Глобалконсалтинг, 2009. 624 с.
13. Grishchenko V. Number dynamics of White-tailed Eagles (*Haliaeetus albicilla*) wintering on the Dnieper near the Kaniv Hydroelectric Power Station (Central Ukraine) in 1987-2017. The collection of abstracts and short notes of the seaeagle 2017 conference. Roosta: Eagle Club Estonia, 2017. P. 39-40.

Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України
ГО «Українська природоохоронна група» (UNCG)

**Поширення раритетних видів
біоти України
том 1**

Records of rare species of biota of Ukraine
vol.1

Київ, Чернівці, «Друк Арт», 2022

УДК 591.9+502.7
П66

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена
НАН України (протокол № 6 від 27 вересня 2022 р.)*

Рецензенти:

д.б.н. **Сон Михайло Олегович**, старший науковий співробітник відділу якості водного середовища ДУ «Інститут морської біології НАН України»,
д.б.н. **Бокотей Андрій Андрійович**, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Державного природознавчого музею НАН України

Редакційна колегія:

В.О. Харченко, директор Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України; **В.А. Костюшин**, завідувач відділу моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України; **О.В. Василюк**, к.б.н. **В.В. Кавурка**, к.б.н. **Ю.К. Куцоконь**, к.б.н. **О.Д. Некрасова**, к.б.н. **А.В. Мішта**, Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України; **О.І. Бронсков**, Національний природний парк «Меотида»; к.б.н. **М.Ю. Русін**, Київський зоологічний парк загальнодержавного значення

Records of rare species of biota of Ukraine : Vol. 1 (Series: «Conservation Biology in Ukraine». Is. 27. Vol. 1). – Kyiv : I.I. Schmalhausen Institute of Zoology of NAS of Ukraine ; Chernivtsi : Druk Art, 2022. – 480 p.

Поширення раритетних видів біоти України : Том 1 (Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 27. Т. 1). – Київ : Інститут зоології, UNCG ; Чернівці : Друк Арт, 2022. – 480 с.

ISBN 978-617-8129-09-5

До збірника включені відомості про знахідки у 2009-2021 роках рідкісних видів тварин України. В публікації представлена інформація, зібрана понад 130 фахівцями-зоологами та аматорами з 60 наукових установ України. Загалом подано інформацію про 7957 зустрічей видів тварин, що охороняються в Україні різними охоронними списками.

Збірник розрахований на професійних зоологів, природоохоронців, працівників установ природно-заповідного фонду.

УДК 591.9+502.7

Видано ГО «Українська природоохоронна група» за сприяння проекту «Open biodiversity data: serving Nature Conservation in Ukraine», що фінансується The Ruff ord Foundation.

ISBN 978-617-8129-09-5

© Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, 2022
© ГО «Українська природоохоронна група» (UNCG), 2022